

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Sancti Petri Ad Vincvla.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

In 6. 11. Isai.

ra, Iesum Christum, aeternae vitae fructum, nobis prouult. Fuisti lignum illud Sethim, lignum aeternum, & omnis corruptionis exers, e quo arca Testamenti compacta fuit, in qua non iam manna, nec legis tabulae, sed ipsemet legislator requiesceret. Fuisti benedicta illa uiuentium terra, quae sacratissimam Virginem genuit, semper in gratia uiuentem, & numquam peccato mortuam, & per eam ipsummet vitae auctorem Iesum Christum mundi Redemptorem. Fuisti denique, ut quidem D. Hieronymus ait, illa Isaiæ uerba, *Egredietur Virga de radice Iesse, & flos de radice eius a cendet*, interpretatus, uirga illa Iesae, qua uirgo mater uelut uirgula, & Iesus Christus ceu regius quidam flos pullularunt. Horum omnium ob causam & hisce titulis, summo te honore prosequimur, tibi; communi omnium summisione pietateque supplicamus, ita ut nobis tuis adis precibus & intercessionibus, ut tandem à Deo optimo maximo delictorum in hoc mundo remissionem & indulgentiam, in altero uero gloriae eius possessionem impetremus, ad quam nos dirigere dignetur Deus Pater, unigenitusque eius Filius, ac gloriosus Spiritus sanctus. Amen.

IN FESTO SANCTI PETRI AD VINCULA.

Partitio.

1. De Ecclesia splendore per figuram illustrato.
2. De iudi. io diuerso mundi & Dei.
3. Festiuitas hac cur ad Vincula dicta.
4. De nomine Vinculi.
5. De catenis S. Petri moraliter expositis.
6. De eiusdem liberatione per Angelos: & quid hoc.

Misit Herodes Rex, ut affligeret quosdam de Ecclesia, &c. Act. 12.

FIGURA.

Act. 12.

Horrendum sane ac funestum spectaculum est; Auditores, uidere in Apocalyp. Bessai tom. 3. De Sanctis,

psi ingentem illum draconem rufum ante mulierem duodecim coronatam stellis, & Sole amicta, sese sistere, eamque iam iam parturientem vehementissime persequi, ut recens editam prolem deuoret, in eamque quibus potest modis grassetur. Describit eo loco Ioannes, quae tunc Ecclesiam premebat, persecutionem, quaeque Antichristi eam tempore oppressura erat. Mulier enim haec duodecim rutilantibus redimita sideribus haud dubie Ecclesia erat, iam inde à sui exordio duodecim illustrata & decorata Apostolis, qui uelut fulgentissima quaedam astra, sole Christo Iesu, per uniuersum terrarum orbem longe lateque fulserunt, & Euangelij omnia luce collustrarunt. Vastus & ferus hic draco diaboli erat imago, aut potius Herodis Tyranni, qui furoris & rabiei aestu rufus, & effuso sancti Iacobi, quem decollauerat, sanguine etiamnum rubescens, hodie Ecclesiam persequitur, & vehementissime exagitat, eius opprimere filios satagens, & in primis primogenitum eiusdem filium Petrum, quem in uincula conticit, & compedibus constringit, ut inde ad mortem eum, nisi caeleste nomen impediatur, & Dei uiuentis iustitia hominis malignissimi tyrannidi immanitatisque obluetur, rapiatur. Materia haec tragicomica est: eius namque initia tristitia, feralia, & illaerabilia sunt; sed incunda catastrophe. Equidem hoc eam modo uobis percurrere constitui; ut autem Spiritus sanctus auxilium dicenti afferat, nostra illi uota precisque offeramus, & gloriosissimam Dei matrem rogemus, suam ut opem etiam conferat, quam eam ob causam Angelica salutatione inuocabimus, dicemusque

AUE MARIA.

Inclytum illud Apostolorum decus Paulus admirabilem olim diuinæ sapientiae dispositionem decretaque circa Ecclesiae suae regimen miratur, sic de iisdem in ea quae ad Ephesios, locutus est, *Ut innotescat*, inquit, *Ephes. 3. principibus & potestatibus per Ecclesiam multiformis sapientia Dei, secundum praesinitionem saeculorum, quam fecit in Christo Iesu. In quem locum scribens Angelicus Doctor D. Thomas,*

Nun

vult

S. Thom.

vult hæc in Angelorum præiudicium ab Apostolo minime dicta esse, neve mentem eius fuisse, docere, Angelos Apostolorum & prædicatione quippiam quod antea ignorabant didicisse: indecens enim minimeque consentaneum & statui felicitatis repugnans videri, beatum ac comprehensorem viatoris in gymnasio agere, & Angelis cœlestibus ac immortalibus homines mortales in præceptores, ac pædagogos obtingere: docere autem voluisse (quod sane exploratissimum & maxime indubitatum est) spiritus ac mentes illas cœlestes magnam Dei sapientiam ex Ecclesiæ successibus quos Apostolis prædicantibus ac mysteria exponentibus annotarant, cognouisse, ac præcepisse.

Ab hominibus Angelis non discitur.

Dei sapientia in Ecclesiæ regimine patet.

Psal. 86.

At ergo Apostolus, Dei se sapientiam dicitur de aperire ac patefacere, eamque tam in cœlo terraque, quam Ecclesiæ regimine ac directione elucere: quia varios in ea adhibet modos, diuersos producit effectus, variaque mysteriorum genera usurpat, omniaque sapientiæ suæ æternæ & infinitæ signa manifestat. Quod regius ille Vates admirans exclamat, *Gloriosa dicta sunt de te ciuitas Dei.* Et si vero locus hic sensu literali de ciuitate Ierusalem intelligendus sit, de qua gloriosa reuera dicta fuit, nimirum quod regia sacerdotaliq; esset ciuitas; quodque templum Domini & testamenti Arca in ea foret; quod vero omnem superat laudem, maximeque gloriosum est, quod in ea Messias, Angelorū rex, & totius vniuersi Dominus docuerit, Euangelium prædicarit, miracula patrarit, mundi salutem operatus sit, crucem in ea ac sepulchrum suum reliquerit, spiritum ibi paraclerū miserit, denique prima Ecclesiæ suæ fundamenta iecerit, vt in æternum perduraret: mystice tamen & proposito conuenienter de Ecclesiæ hoc potest ac debet intelligi, cum totus ipse Psalmus à Patribus de Ecclesiæ sit olim expositus; *Fundamenta eius in montibus sanctis*, id est, Ecclesiæ in Apostolis & Prophetis, qui omnes sanctitatis ac doctrinæ montes fuere, est fundata, iuxta illam Ioannis visionem, *Et ciuitas habebat fundamenta duodecim, & in eis nomina duodecim Apostolorum Agni. &c.* & ad Ephesios 2. *Super ad si asi supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum.*

Ephes. 2.

Et de sancta hac ciuitate, de Ecclesiæ, inquam, gloriosa ac mirabilia dicta sunt, quod nimirum regum esset Iesu Christi, quod illustri ac fertili illa vinea, quam homo quidam plantauit, locauit agricolis, sape circumdedit, tursi addit ac communiuit, ac tucular in eius medio constituit: quod esset ager paterfamilias, in quo bonum cresceret semen in remissis zizanij: quod esset sagena ac rete, quæ in medium iacta pelagus varios & omnigenos concludit pisces, bonos iuxta ac malos: quod esset ingens illa nauis, quæ aduersis agitata ventis, tempestatibus ac procellis huc illicque raptabatur, quod esset denique domus illa regia, quam in petra Sapientia extruxerat, septemque columnis suffulserat; de qua in Proverbijs, *Sapientia edificauit sibi domum, excidit columnas septem.*

Ecclesiæ figurat.

Prou. 9.

Gloriosa vere de Ecclesiæ hac dicta sunt: quod eam Deus in roboris ac potentiarum suarum armamentarium, regnorum imperiorumque suorum arcem, in gratiarum suarum, indulgentiarum ac misericordiarum tribunal, in omnium peccatorum, maleficorum ac reorum omnium refugium, in thesaurorum ac diuitiarum promptuarium elegerit; quod Deus optimus maximus in eo pretiosa Sacramentorum monilia, thesauros incomparabiles, & omnibus mundi morbis medelas, sed in primis pretiosum suum corpus, mirabilium omnium maxime admirandum, & omnium magnorum vnquam cœlitus editorum operum compendium, iuxta illud Psalmographi, *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors ac miserator Dominus, quæcam dedit timensibus, & reliquerit: quod duodecim piscatorum miscellorum, abiectionum, plebeiorum, idiotarum, obscurorum, militum exarmatorum, & ducum auctoritate destitutorum auspicio ductuque eam asseruerit & fundarit.*

Magnam Deus olim sapientiam, ac sapientem magnitudinem ac potentiam tum per Ægyptum exhibuit, cum ranarum, cini-phum, locustarum, animalculorum inter omnia in rerum natura vilissimorum, adminiculo vniuersum Pharaonis regnum concussit, petteruit, & exagitauit. At maiorem idem Deus

Exo 7. 8. 9.

Deus sapientiam potentiamque in Ecclesia sua exaltatione & fundatione exeruisse visus est, cum duodecim pauperulorum virorum, quibus nulli in orbe viliores & abiectiones erant, opera industriaque eam fundare, eorumque tum dextra, tum lingua mundum vniuersum subiugate, & tartareas simul & terræ potestates consternare voluit. Vnde merito Apostolus Dei optimi maximi magnitudinem, maiestatem, sapientiam ac potentiam exaltaturus, dicere potuit, *Infirmamundi elegit Deus, ut fortia quoque confundat, deiciat, destruat, atque subuertat.*

1. Cor. 1.

Persecutione crescit Ecclesia.

Illustre profecto & gloriosum est, quod diximus hactenus, magnaque mirabilia in hoc includuntur: confitendum nihilominus est longe sublimiora & admirabiliora de hac Ecclesia dicta esse in ijs, quæ ad eius regimen & directionem spectant, quod nimirum per crucem Iesu Christi fundata, persecutionibus excreuerit, per viscera, catenas, compedes, ignominiam, & opprobria illata seruis illius nimium quantum eius sit honor dilatatus, mors illi vitam attulerit, tempestates malaciam, bella pacem, prælia victoriâ, afflictiones augmentum, vexationes securitatem, honorem confusio, & immortalem dederit infamia gloriam. In his haud dubie relucet maxima quædam Dei sapientia, & Angelis hoc ex sensu Apostoli ingentem admirationem adfert: *Innorescit, inquit, principibus & potestatibus per Ecclesiam multis formis sapientia Dei.*

Iudicia Dei differunt à iudicijs hominum.

In quo dicendum, sicut & in omni re alia Christiane confitendum, alia longe Dei esse iudicia, alia hominum, imo sanctorum cælesti gloria donatorum discrepare nimium quantum ab hominum in mortali hac vita degenerium iudicijs. Cælum siquidem longe alia sentit quam terra, aliaque habet axiomata. Ipse quoque Christus Dominus, Verbum Patris æternum, sed in mundo incarnatum, ut magister aliquis ac doctor cælo missus ad homines eadem edocendos, uti in monte Thabor audita cælitus vox testata est. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene cõplacui, ipsum audite;* toties namque alta voce clamat, *Qui habet aures audiendi audiat* novas propositiones, axiomata cælestia, sanctorum ma-

Matth. 17.

Matth. 11.

ximas; & alibi, *Qui ex Deo est, verba Dei audit,* & rursus, *Beati qui audiunt Verbum Dei.*

Ioan. 8.

Lu. 11.

Axiomata honoris, & generales scientiæ mundanæ, & philosophiæ terrestri conclusiones sunt hæc, vile esse & vecordis animi argumentum iniurias ferre, contumelias æquanimiter tolerare, honori repugnare, maxime esse indecens pauperem esse, omni carere commodo, & opes nullas penitus possidere; ignaui, inertis, & imbecillis esse sese abicere, alijsque libenter cedere. Illustre è contra, speciosum, perhonorificum, & summæ beatitudinis genus, diuitijs affluere, honoribus beari, voluptatibus innatare, delicias consecrari, hinc *beatum dixerunt populum cui hæc sunt.* hæc scilicet beatitudines sunt mundi, ac plenæ eiusdem felicitates, ac lætæ fortes

Axiomata philosophiæ mundi.

Dei vero sanctorumque eius axiomata & maximæ sunt plane oppositæ, & penitus à prioribus discrepantes. Audite illorum de iniurijs, contumelijs & infamia etiam grauissima toleranda iudicium & sententiam:

Axiomata Dei ac Sanctorum.

Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus. quod autem generaliter hic dixerat, de se singillatim alibi sic explicat, *Mibi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi.* Quod mundus & cosmophilus ut probrosum, infame, ac dedecorosum censerent, hoc Paulus & reliqui sanctorum ut solidum honorem, & æternæ gloriæ titulum amplectuntur; crux illis laureæ, iniuriæ acroamata, opprobria decora, persecutiones denique triumphum ac diademata erant.

Rom. 5.

Galat. 6.

Idem ipse Apostolus reipia exequens, ante verbis tantum docuerat, cum ad compedes, carceres, vincula se cerneret redactum, longe secus ac mundus, in infamia quærens honorem, & in probrosissima cõfusione maximam constituens gloriam, gloriatur & effert se, quod Iesu Christi vincus, captiuus & catenis onustus esset, in compedibus & carcere, idque ob Domini sui gloriam incomparabilis honoris titulum constituens, *Obsecro ergo, inquit, vos ego vincus in Domino,* quasi diceret, nosque simul omnes edocere veller, Obrestor vos omnes, nõ ut filij Dei legatus & Apostolus, non ut Ecclesiæ eius Doctor, non denique ut vas electionis, sed dun-

S. Paulus vinculis suis gloriatur.

Ephes. 4.

taxat vt vinculus, ligatus & incarceratus propter Christum : quæ sane dignitas em nentissima est, quamque omnibus, quos offerre mundus potest, titulis nominibusque illustribus antefero, ac plus facio. Ad quæ Apostoli verba hæc commentarij vice adne-

nc. 4. Eph.

git magnus Chryostomus, *Magna sane dignitas, & regno quouis & con ulatu longe maior, vinculum. sse compedibus & vinculis, vti erat magnus hic Apostolus.*

Magnus hic Constantinopolitanorum Præsul huiusmodi afflictionum decus honoremque ita sublime effert, vt pro Christi gloria tolerata vincula Regum Imperatorumque diadematis anteferat : quin imo honorem asserre maiorem forsitan & gloriam credat, catenarum nexus & carceris ignominiam ob solum Iesu Christi amorem pati, quam ad illius cõsidere dexteram, & in duodecim thronis præsidere. Audite ipsissima viri verba; *Maius est, inquit, vincula iustinare pro Christo, quam regium diadema; & forsitan illustrius, quam seder. ad dexteram eius; honestius quam se iere super duodecim thronos* Audax quidam, vera nihilominus sententia.

Abid.

Verisimile sit, huius Apostolos omnes opinionis fuisse, cum tam læto hilarique animo ad cruces, supplicia tormentaque properarent, & tanta mentis gestientis læticia iniurias, opprobria, confusiones, vituperiaque tolerarent, vti recte in Apostolorum Actis obseruat D. Lucas, *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu consumeliam pati.*

Actor. 5.

Chryostom. Eph. 4.

Hunc sibi honorem dum quidam è veteribus Græciæ Patribus proponeret, si sibi daretur optio, vel cælo donari, vel cum Paulo in carcere catenis onerari; malle se ait cum Apostolo in compedibus gemere, quam cum Angelis in cælo beatitudine perfui, quin & ulterius progressus, non tam beatum se ducere Paulum asserit, quod in tertium sit cælum subuectus, quam quod in tertium caliginosumque sit carcerem compactus. Audite eius verba, *Si mihi optio daretur, inquit, aut esse in cælo, aut in catenacum Paulo, præcligerem catenam: neque ita beatum Paulum dico, quod in paradysum raprus, atque quod in carcerem est conuersus. Tandem velut epiphonema subiun-*

git, *Non tanti aestimo vniuersa Sanctorum miracula, quanti vincula.*

Minime autem dubitandum, quin omnes omnino Sancti diuinam hanc scientiam à Dies passio summo Doctore Iesu Christo didicerint, qui nis dicitur vt stolidam mundi axiomata illuderet, dolodies gloriæ rosum & probrosam passionis diem, gloriam ac triumphum suum dixit, cum sic apud D. Ioannem locutus est, *Clarifica me Pater, perinde ac si diceret, Aduenit iam tandem passionis meæ hora, Pater, per quam me ipse clarificaturus es, & ipse honorem sum & gloriã adepturus, tuosque ipsum imitari & repetere dum vult, ita in Euangelio alloquitur, Beati eritis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint. non ait, Beati tum denique eritis, cum mortuos ad vitam reuocabitis, cum demones pelletis, cum morbis medebimini, miracula patrabitis, &c. sed, cum persequetur vos mundus; in terrenis scilicet turbationibus & exagitationibus veri honoris summam, & solidam fidelium beatitudinem firmam esse persuadens.*

Ioan. 17.

Matth. 5.

Cui mirum ergo videatur, hodie ab Ecclesia Catholica vniuersa magna gloria & honore, festiuo plausu ac pietate Principis Apostolorum vincula & catenas coli ac celebrari? quid mirum, si vniuersus qua patet orbis Christianus hodiernũ diem festum habeat, & annua celebritate venerabilem? fundatoporro sunt omnia in verbis illis ex Actibus Apostolorum depromptis: *Misit Herodes rex, vt affligeret quosdam de Ecclesia, &c. Vt autem vniuersam historię seriem perspectam habeatis, & aliquid inde in vestram consolationem faciens hauriatis, in duas hodiernam concionem pro more partes diuidam, prima iniquam & violentam B. Apostoli Petri incarcerationem comprehensionemque prosequar, altera liberationis eius lætitiã simul & miraculum deducam.*

Act. 12.

Principio ergo, antequam vela ventis laxemus, longiusque pelago volemus, in litore nonihil si stamus, & nobiscum festi huius originem, & quas ob causas institutum fuerit, disquiramus oportet: quas ad quatuor primarias easque præcipuas reuocabimus.

III.

Quatuor causa: instituti festi huius fuerit, disquiramus oportet: quas ad quatuor primarias easque præcipuas reuocabimus.

Prima est, in gratam miraculosa S. Petri

III

tri è carcere laxationis, quæ sane insignem fidelibus omnibus, qui Hierosolymis perfectionis Herodianæ tempore commorabantur, lætitiã & incredibilem consolationem attulit, memoriam.

Secunda, vt hoc pacto Christianis omnibus refricaretur facti illius illustri memoriam, quod Alexandri à S. Petro sexti Pontificis & Ecclesiæ capitis Pontificatu gestum commemoratur. Quirinus ergo Præses Romanus, sacrificiis Ethnicorum deditus, cum Alexandrum Papam in carcerem compegisset, audit, Hermetis viri in rep. illustris filiam ab eodem ad vitam reuocaram, fidei se nostræ accessurum, & Christiana sacra amplexurum spondit, hoc miraculo excitatus, suam si filiam Balbinam nomine morbo nulla hominum naturæ arte pelli nescio affectam sanitati redderet. Alexander ergo cum iussisset, Balbina vt Principis Apostolorum vincula supplex exoscularetur, illico ipsa sanitatem est consecuta, parens vero voti reus, & ex filiarum sanitate sanam mentem inducens, baptismo tinctus est; Alexander vero insignem exinde S. Petro Basilicam dedicauit, in quam sacra illius vincula & catenas intulit, vt maiori postmodum honore colerentur, & ab omnibus suspicerentur.

3. Terria festiuitatis huius instituendæ causa fuit, vt hac inducta, gentium superstitio- nes ritusq; diabolici penitus abolerentur. Veneribus namq; Romanis solenne erat, Augusti Kalendas annuo cultu, in Imperatoris Octauij Augusti memoriam, celebrare. Sed Eudoxia Imperatrix, magni Theodosij filia, illustri pietate ac virtute femina, cum Hierosolymis vincula & catenas, quibus Petrus ab Herode victus fuerat, Romam attulisset, Pelagio Pontifici suaserit ac persuaserit, vt abolitis Gentium sacris ac ritibus, dies illa Kalendæq; sanctorum Petri vinculorum recolendæ memoris posthac dedicaretur.

Quarta deniq; & vltima causa forte fuit, vt hoc pacto magno huic Ecclesiæ directori data vinculorum peccatorum ligandorum dissoluendorumq; potestas aliquatenus representaretur. hæc porro causa ad moralem magis & allegoricum sensum spectat, quam res priores.

Secundo notemus ante necesse, quam historia contextum euoluamus, Vinculi significati- catum diuersimode in sacris literis accipi solent. Interdum namq; ipsos denotat carceres & locum, quo victi abducuntur. Sic vsurpauit ipsum Joseph his fratres verbis alloquens, Vos autem eritis in vinculis, donec probentur, que dixisti, vtrum vera an falsa sint. & in Euangelio, Cum audisset iohannes in vinculis opera Christi.

IV. Alias captiuitatem ipsam sonat ac seruitutem. Hoc sensu vsurparur apud Psalmistam, Dirumpamus vincula eorum, & proiciamus a nobis iugum ipsorum. Quin & apud Prophetas. Vnde Esaias, Solue vincula collæ tuæ captiuæ filiarum sion. Et Jeremias eadem significatione duobus in locis, Fac tibi vincula & catenas. Jube namque Deus, Propheta ab vt catenas admittere, ad reges Juda vicinosq; principes mittat, veluti in stans seruitutis & futuræ captiuitatis prælagia, in quæ eos Nabuchodonosor Assyriorum Rex esset abrepturus. Et deinde cap. 2. exostulans cū populo suo Deus, quod obediētia uæ iugum, xeuississet, à cultu suo desciussisset, & ad falsam quandam libertatem aspiciens præstitum toties fidelitatis Sacramentum tam nequiter violasset, exclamat exprobrando, A seculo confregi istud iugum, rupisti vincula mea, & dixisti, Non seruiam. Leuitici quoq; cap. 26. Hebræorum Deus erga se obligationem, & beneficium imprimis relaxationis ex Aegypti captiuitate & libertatis exaggerans, sic loquitur, eodem sensu vinculorum nomen vsurpando, Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Aegyptiorum, ne seruiretis eis, & qui confregi catenas inimicorum vestrorum, vt incederetis erecti, honesta libertate fruentes. Quibus è verbis manifestissime apparet tunc catena vel vinculum seruitutis interdum symbolum esse, & pro eadem vsurpari.

Interdum vero Sacramentum representat matrimonij, sic acceptum videas Ruth cap. 1. Nec apta vinculo coniugali, id est; nondū nubilis, coniugioque inepta. Et sane hodie ita vulgata est in hoc significatu vox hæc, vt quotiescunque de Sacramento matrimonij sermo incidit, sacrum id matrimonij vinculum appellemus.

Peccata sunt vincula dæmonum.

Psal. 115.
Psal. 118.

Prou. 5.

Luce 13.

Herodes dicitur vulpes à Christo.

Dæmon scularis simul & religiosus vocatur.

Sed vt plurimum & plerumq; vinculum in factis literis pro peccato accipi videbimus. Quod euidentissimis mihi testimoniis comprobare liceat: duo suggeret Psaltes, vnum eius filius Paræmiographus. Psalmo ergo 115 sic Deo suo gratias ob ablata peccata agit. Propheta, *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis, & alibi multo euidentius, Funes peccatorum circumplexi sunt me* quasi diceret, Peccata mea totidem sunt veluti vincula, funes & catenæ, quibus alligor. quæ mihi libertatem auferunt, meq; in seruitutem abripiunt. Salomon porro in Prouerbiis sic loquitur: *Iniquitates sue capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constingitur.*

His præludiis ac velitationibus præmissis, veluti historiæ nostræ præambulis, iam vela laxabo; causas tamen, circumstantias, cæremônias, aliaque particularia, quæ in Petri Apostoli captiuitate contigerunt, prætermittens, hoc vnum dicam, mysticum sensum insistendo, & mysteria indagando, quod, quicumq; moraliter tam vincula ac persecutiones, quam incarcerationem magni huius illustrisque Apostoli perspicere voluerit, ilico agnoscat, & agnoscendo fatebitur, his omnibus ad viuum, ferale tamen funestiq; spectaculo, miserum peccatoris statum, sub diaboli captiuitate ac vinculis, in mortali hac vita constituti representari.

Vt enim Herodes, efferus ille tyrannus & nobilis hypocrita siquis vnquam (qui ob insignem simulandi arcem, & imposturas suas præstigiaticas ab ipsomet Redemptore vultus est dictus nomine, *Dicite vulpi huic*) Jesu Christi discipulis bellum indixit, & sublato Jacobo, (quod nomen Luctatorem aut laboratorem denotat) statuit simul & Petrum populo producere, quod Petri nomen inter alia significata sonat *Cognoscens*; ita diabolus verus ille mundi tyrannus, ac verus Hypocritarum omnium Rex, seruis Dei bellum indicit, viros iustos exagitat, omnesque suas vires, furias & violentias in aciem producit; vt, quicumq; sub diuinorum mandatorum obseruatione vel actiuam, vel contemplatiuam vitam complectuntur, cum sculares, tum religiosos, tam qui in mundo agunt, quam qui eodem egressi in aëtheriorum vallo

obumbrantur, iisdem omni quo potest modo exagitet, affligat & oppugnet. Est namq; hostis immittis, flecti nescius ac nemini parcens.

Illustri hoc in Danielis libro figura prægnatum est. vidit namque Propheta ingen- *Dan. 8.* tem & ferum arietem duobus obarmatum cornibus, quibus omnibus terræ animalibus insultabat, & solo prosternebat, quocumque demum sub cæli cardine agerent: *Postea vidi arietem cornibus ventularem contra occidentem, & contra aquilonem, & contra meridiem, & omnes bestia non poterant resistere ei, neq; libera i de manu eius.* Quis prodigiosus hic aries est, manibus simul & cornibus, quibus instrumentis noxa inferitur, armatus? Diabolus scilicet, qui variis semper cornibus manibusque, id est, omnigena malitia & crudelitate instructus, non nisi duo vt plurimum adhibet, quibus omnia animalia, id est, vniuersos mortales, oppugnet, duo inquam cornua, id est, duo persecutionum genera aduersus duplex hominum genus, contemplantes inquam & actiuæ vitæ deditos producit: qui saepe, nisi diligenter aduigilent, ab illo vincuntur, & ad terram alliduntur.

Et sane Herodes hic tartareus, si quem *Diaboli & Herodis comparatio.* tentationum suarum pedicis constrinxerit, ne forte elabatur, idem plane cum ipso facit, quod Herodes Agrippa cum Principe Apostolorum Petro. Primo namque hic cum in Petrum manus violentas iniecit, in carcerem illum coniecit, qui vt plurimum obscurus est & caliginosus: quo cordis denotatur cæcitas, ad quam per peccatum miseram diabolus animam pertrahit iuxta illud Sapientiæ, *Excacauit eos malitia eorum, peccantium inquam.* Et illud epistolæ ad Romanos, *Obscuratum est insipientes eorum.* Herodes Petrum in tetros abripit carceres, diabolus peccatorem in mentis animorumque cæcitatem, quæ tenebris nostris & caligine omni caliginosior & terrior est.

Egregias nobis suppeditat figuras S. Scriptura, quæ mysteriorum omnium Theatrum est. Prima sit Samson, qui cū in Philisthæorum manus cecidisset, funibus & tauris vinc- *Indis. 16.* tus,

Etus, & in tenebricosum ab ipsis compactus carcerem, oculis est misere priuatus. Altera sedecias Rex, qui regno exutus, filiis orbatus, & opibus omnibus spoliatus, tandem Babyloniorum feritate oculorum orbem amiserit. En vera peccatoris imago ac misera & calamitosa eius fors: vbi namque semel in diaboli manus incidit, confestim regni coelestis iacturam facit, omnigena gratia ac virtute spoliatur, thesauris inquam incomparabilibus: omnia eius merita abripiuntur, cuncta bona opera pessumdantur; catenis insuper & compedibus ferreis grauantur in carceres tetros pertrahitur, oculis denique amittit & lumen: hi namque sacrilegi immanesq; Carnifices intellectus oculos auferunt, & animam terra circumfundunt caligine.

Peccatoris miseratus.

Misera Davidis conditio.

David ramesis rex, & longe lateque per Judæam imperitans, tristi nobis exemplo fit, qui oculis lacrymantibus hæc sibi omnia contigisse confitetur, vbi primum in scelus impedit, & mentis inprimis se cecitate percussit, *Dereliquit, inquit, me virtus mea, & lumen oclorum meorum, & spiritum non est mecum.* Solebam, inquit, generosos præferre animos, mascula mente & heroica omnia contemnere pericula, sed modo quæ mea inertia & languor? nulla mihi suppetunt vires, animus concidit, lumen amisi & oculos, & in horrenda viuo caligine; eo scilicet me miseriarum peccatum deduxit. Talis haud dubie peccatoris est status, an non vere miserabilis ac lacrymis dignus?

Emaximis & summe horrendis Egypti plagis fuit ipsa tenebrarum, nihilque adeo Pharaonem & vniuersum eius regnum perterruit, ac tridua illa per omnia penetrantia caligo atque obscuritas generalis. Fatendum sane, animæ cecitatem non minorem esse in peccatore plagam, est namque coelestis quædam puniçio, diuinæ iracundiæ effectus, iustum & par peccato supplicium, quodque proculdubio metendum.

470. 76.

Vidi iam olim in Apocalypsi, & vidento simul obstupui malignum quemdam Angelum, qui phialam ira Dei plenam aduer-

sus solem effundebat, qua eius obscureare lumen conabatur. Mysteriorum profunda rimatus dicere audeo, hac nobis allegoria dæmonis, Angeli illius peruersi ac scelesti malignitatem denotari, qui omnimodis & nulla non arte irarum suarum ac furoris phialam contra animæ solem, id est, rationem, effundere, hancque obfuscare facem conicitur, vt hoc modo nos excæcet, itaque in intolerabiles tenebras & caliginem coniciat. Hæc sunt in quibus Herodis carcer & tenebræ cum peccati Dæmonisque carcere pariantur.

v.

Refert deinde historiae series, duabus ingentibus ab Herode catenis Petrum in carcere vinctum fuisse, ex more scilicet & consuetudine omnium gentium, quibus, quot carcere frænabant, solenne erat vincula, compedes, funes iniicere. Quam Arrianus exponens consuetudinem, manus & pedes simul reis ait constringi solitos, vt omnis iis hoc pacto libertatis laxationisq; spes & occasio tolleretur. Hinc in Apostolorum Actis legitur tribunus Paulum iussisse duabus vinciri catenis, vt scilicet vna manus, pedes altera constringerentur. Tradit item Suetonius, detecto à Nerone coniuratos, & in carcerem coniectos, tribus præter morem catenis ingentibus vinctos & oneratos fuisse.

Lib. 2. 27.

Act. 21.

Sueton. 17. Nerone.

Hæc quin verissima sint, nullus neget: S. Petri pedes non hinc tamen efficiemus, S. Petri pedes catenis vinculisque constrictos fuisse, quod non erant. duobus è locis sacrae Scripturae euidenter eruo. Expresse namque de eo dicitur, *Ceciderunt catena de manibus eius.* Verisimile fit ergo in pedibus eum catenas minime habuisse: nam alioquin & illæ excidissent. Deinde, Angelus illi mandat, caligas confestim vt indueret; quod pedum est indumentum. Constat ergo verisimiliter, pedibus catenas minime iniectas fuisse: hoc enim si fuisset, impedimento fuissent, quo minus commode caligas indueret.

Quoniam catenarum mentio iam fit, proposito quadrabit, quod de Æthiopibus scripto mandauit Herodotus; moris scilicet apud eos fuisse aureos reis compedes iniicere. Notat quoque Plutarchus, Lydo-

3. 1. 2.

rum regem Cræsum aureis item à Gyro Per-
sarum rege cærenis vinculum fuisse. Prodidit
deinde Ammianus, Arsacem regem à Sa-
pore Persa argenteis cærenis constrictum.
At quibus Petrus noster constrictus fuit,
eius materia non fuit; sed pro more ferrea
& quidem biaz, quo minus effugij locus
pateret, & simul mysteria nobis manife-
starentur, hincque eadem opera discere-
mus, misellos peccatores non secus, & ead-
em plane immunitate, à diabolo vincetos
haberi.

12 Luc. 11. b.

1 Lib. 27.

Moralis
catenarum
S. Peri
sensus.

Ceterum duplex hæc catena duplex pec-
catorum genus representat, vnum quod o-
mittendo, alterum quod committendo fieri
solet: quibus generis humani hostis ita pec-
catorum constrictum tenet, vt dum libet,
inde se commode expedire, aut amissam se-
mel libertatem recuperare nequeat. Hoc vt
intelligatis, meminertis oportet ad duo nos
potissimum à Deo obligari, ad bonum sci-
licet faciendum, & malum euitandum. Do-
cet hoc hinc verbis Psalmographus, Venite

1 Psal. 33.

*filiij, au dite me, timorem Domini docebo vos. ...
quis est homo, qui vult vitam, diligit dies videre
bonos? p. obibe linguam tuam, & diuertere à malo,
& fac bonum.* & omni felicitate vita tua cum-
mulabitur. Perinde ac si dicat: Quidquid
præcipit Deus, quidquid edoceri homo po-
test virtutis studiosus, ad duo potissimum ca-
pita reuocantur, ad mali scilicet fugam, &
boni praxin: inque his duobus Christianæ
perfectionis cardo vertitur.

Facere bo-
num & fa-
gere ma-
lum sunt
perfectio-
nis Christi-
anæ capita.

1 Figura.

1 Jerem. 19.

In huius rei figuram & in schemate æni-
gmatico Jeremias mandauit Deus, vt eradi-
caret, & plantaret, destrueret & ædificaret. Vt
hinc doceantur Christiani prauos extirpare
habitus, & passionum seruum impetum re-
tundere, mala fugiendo, illinc vero virtutes
plantare & ædificare, simul & opera bona, be-
ne agendo, atque in his ita sunt vniuersa,
quæ præcipit Deus.

1 Allegoria.

Huc facit, quod de veteribus Hebræis in
Esdrae libro legitur. Illi namque è Babyloni-
ca captiuitate reduces, vna manu trullam, al-
tera gladium vibrantes, quo ab se hostium
violentiã propulsarent, templum reedifica-
bant. Dogma hoc Christianis esto, vt, post-
quam semel, Omnipotentis misericordia,

diaboli captiuitate egressi fuerint, vna in vir-
tutum exercitum bonaque opera incubant
manu bene agendo, altera se aduersus insul-
tantium tentationum impetus tueantur,
malum fugiendo. In hoc nempe vitæ perfe-
ctæ altitudo ac sublimitas sita est. Hoc legis
est caput & compendium, hoc omnium di-
uinorum mandatorum scopus: dæmon è
contra hoc vnum à nobis efflagrat, vt bonum
omitamus, & malum committamus; hoc-
que turbationum complementum, & æternæ
damnationis initium & origo.

Non erit omnino abs re, si dixerimus du-
plici hæc Herodis catena culpam & pœnam
denotari: peccatrix siquidem anima, in qui-
tatum pelagus conscendens & peccatum
consciscens, vtrumque hoc malum incur-
rit, culpam inquam aut reatum, qui est qui-
dam diuinæ maiestatis, quam offendit, con-
temptus, & pœnam, id est, ad æterna suppli-
cia, quæ delinquendo promeretur, conde-
mnationem. Hæc potro catenæ ita concate-
nate sunt & firmiter iunctæ, vt, qui ab vna
soluitur, non simul & eadem opera ab alia
dissoluitur.

Adde rursus, duplici hæc catena significa-
ri posse, vna quidem voluptates caruales ac
libidinem, altera eiusdem consuetudinem
inueteratam: & ambo vincula sunt admo-
dum dura, quæque non nisi ægerime diffin-
guntur. De prima siquidem sub specie mulie-
ris garrulæ ac vagæ, insidiasque iuuentuti
struentis in Prouerbijs scriptum est, vincula
catenasque manus eius esse. Hinc etiam in
Euangelio legere est, illum, qui recens vx-
orem duxerat, ita carnalibus voluptatibus ac
delicijs inescatum ac cõstrictum fuisse, vt ad
splendidissimas magni Regis nuptias invita-
tus, venire se posse, aut ab vxore discedere
prorsus negarit, *Vxorem duxi, inquit, ideo non
possum venire.* Hoc namq; peccatum ita ho-
minem constringit, vt mouere se loco ne-
queat, aut vel pedem limine efferre.

Consuetudo vero etiam catena est, non
minus valida ac fortis, eiusdem prope
cum natura potentia: nam consuetudo al-
tera dicitur natura, naturam potro cogere,
aut inclinationes naturales mutare vel-
le, res est longe difficilima. In huius rei
confir-

Pœna & culpa sunt duo vincula, quibus peccator ligatur.

Peccatum carnale fortis est catena.

Prouer. 7. Luc. 14.

Consuetudo est catena valida

Prou. 11. confirmationem in Proverbijs legitur, *Adolecens iuxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea: id est, si semel lubricam insistere in flore ætatis viam cœperit, toto vitæ tempore ab ea non deflectet, quin imo nec in senio eam deseret.*

Lib. 7. con-
st. De gemina hac catena egregie admodum locutus est S. Augustinus, nimium quantum earum robur ante conuersionem expertus: *Ligatus eram, inquit, non ferro, sed ferrea meâ soluitate: velle meum tenebat inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me. quippe ex voluntate perniciosa facta est libido, & dum seruitur libidini, facta est consuetudo, & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas, quibus quasi annis quibusdam sibi inuicem, vnde catenam appellant, tenebat me vbi obstrictum dura seruitus, &c.*

1. Paral. 23. Omnia hæc, veluti figura & emblemata, in Manassæ rege contigerunt. vt est historia, quæ in Paralipomenon libris refertur, euertit est. Hic enim à Regis Assyriorum præfecto captus, & vinculis occultus & ferro, Babylonem adductus est. An non eodem plane modo infelicem peccatorem habet dæmon, propriis eum sceleribus constringens, atque inde in tartara, quæ vera Babylon mera confusio ac perpetuæ captiuitatis locus est, abripiens præcipitem, perpetuoq. constrictum tenens? Sed nos historiam cœptæ gloimus deducamus.

S. Petrus à duobus custoditus militibus. Herodes ergo cum Apostolorum Principem in vincula compegisset, & catenis ferreis grauasset, à duobus enim noctu & interdum custodiri iussit militibus, veritus ne compedes solueret, solutusque in libertatem se assereret. Vt moralem allegoricumque etiam in hac re sensum demus, cogitemus oportet, dæmonem id ipsum cum homine, vbi semel nexus eius subiit, agere. Duo namque hi Herodis milites, duos etiam Satanae satellites, longe prioribus deteriores, representant, mundum videlicet & carnem: hi quippe sunt, qui miseros peccatores ac demonis victos fideliter asseruant, hi tartari custodes, & tenebrarum satellites.

An non meministis eorum, quæ in Redemptoris passione contigerunt? Et facit *Bessai tom. 3. de Sanctis.*

recens semper eorum seruanda memoria, magnique huius mysterij notæ ac symbola cordi nunquam non insculpta inscriptaque gestaanda. Scriptum igitur est, Judæos positum in sepulcro Redemptoris Dei filij demortui corpus adhibitis circum monumentum custodibus assuasse, impedituros scilicet, ne ad vitam rediurus resurgeret, *si nantes lapidem cum custodibus.* Non aliter etiam dæmones fidelibus veris Dei filijs (*Dedit eis potestatem filios Dei fieri*) peccatum mortuis, & semel in iniquitate sua sepultis fidas iis adhibent custodias, ne tumulo hoc egrediantur, perque pœnitentiam à peccati morte ad gratiæ vitam resurgant.

Egregiam huius rei figuram, sed historicam depromam. Philistæi iurati & implacabiles Samsonis hostes comperto illum Gazam abiisse, vt Dalila, cuius amore illaqueatus erat, amplexibus peteretur, illico eum obsederunt, & circumdederunt postis ad portas vrbis custodibus, ne clanculo vrbe elaberetur, & ibi tota nocte cum silentio præstolari sunt. *Allegoria.* Qui allegorico hoc exponere sensu voluerit, confestim videbit, idem penitus peccatori à dæmonibus fieri. Mox enim vt infelicem eius in funestum peccati & lapsus territorium ingressum, vt vel carnis, quam Dalila adumbrat, illicitis irretiatur, vel mundi vanitates confectetur, persperere, continuo eum obsident, omnes aditus occludunt, omnia itinera interceptiunt, exitum omnem impediunt & omnimodis allaborant, vt hoc in carcere perpetuo eum detineant, omnemque viam præscindant, quo minus in libertatem se asserat: primarij autem eius milites caro sunt & mundus.

Sunt hi nimirum truculenti & barbari illi murorum custodes, de quorum rabie ac furore conquerens sponsa illa, percussam se, male habitam, vulneratam, ac flammeo spoliatam ab illis expostulat, *Inuenerunt me, inquit, custodes, qui circum eunt ciuitatem, percusserunt me, & vulnerauerunt me; tulerunt pallium meum custodes murorum.* Caro enim & mundus fideles tartari satellites & custodes, vbi in animam Jesu Christi sponsam incidunt, eam

Ooo diri.

& sperata in ultimo senio pœnitentia. hæc per multis peccatoribus imponit, inque sceleribus confirmat & derinet. De stolidâ & inani hac spe, quæ meraportius præsumptio est, ita loquitur per Ecclesiasticum Spiritus sanctus, *Præsumptio n. quissima multos perdidit.* Faruæ illæ virgines quod æquo diutius sponso venienti obliam procedere distulissent, venientes tandem, claufas viderunt ianuas, & ad nuptias ingredi minime potuerunt. Ita non pauci in procuranda salute morosi, & ad sui conuersionem nimis lenti, pœnitentiamque æquo diutius differentes, beatitudinis nuptiis excluduntur, & misericordiam ianuas obleratas reperunt. Pœnitentiæ ergo dilatio noxia est, periculosa, & maxime metuenda.

Enli. 37.

Pœnitentiæ dilatio periculosa est.

1. Reg. 3.

Allegoria.

Figura loco erit, quod primo Regum libro de Samuele legitur etiamnum adolescente. h. e. ergo à Deo vocatus, nō ad ipsum, sed ad Heli Sacerdotem se conferebat, qui eidem assentando dicebat, *Vade & dormi.* Heli porro *fortis* interpretatur, denotat autem mysterium, multos à Deo cum internis & occultis inspirationibus, tum publicis concionibus vocatos, ad Heli se conferre, id est, proprias consulere vires & robur, sibi ipsis oggerentes, adhuc ætate viges, adolefcens es, & viribus polles, *vade & dormi,* id est, voluptatibus ac genio indulge, animi caperati turbines ac nebulas dilcute, mentem serena, labores molestiasque in Dei cultu occurrentes declina: quid te ieiunio emaceras? latitiam indue, primos adolescentiæ annos deliciis ac gaudiis dedica, & sanctæ pœnitentiæ propositum conceptumque in vltimos decrepitiæ efforæque senectæ dies differ. Atque hoc illicio per multi in mufcipulam & interitum pertrahuntur.

Tentationes diaboli circa delectationem, quæ in peccato occurrit.

Tertium, ipsa est voluptatis efca, & delectationis in peccato latentis conlectatio. Animo siquidem auribusque peccatoris cacodaemon occinit, ac suggerit, quas vitium offerat delectationes, quas contineat voluptates, quibus si quis se priuet, vita forsani priuabit, aut grauem saltem moleftam, tetricam eam trahet. Quomodo inquit, voluptatem ac delectationem deserat, quam

hac & hac è re percipere soles? quomodo ab hac te muliere fequeftres, adeo fcita, blandula, mollicula, tantaque te recreatione perfundere solita: fieriue potest tam iucundos gratosque relinquere te contubernales? quid: deserere tot iplendidas & exquisitas epulas, voluptatum incredibilium matres & pararas? His similibusque artibus vaser ille impostor multas decipit animas, easque in seros vitæ annos & canos deferre pœnitentiam cogit.

Quartum denique ipsa est pœnitentiæ iniungendæ à confessario formido. Persuadet siquidem & suggerit peccatori dæmon, si peccata Sacerdoti aperiat, graui intolerabili que ipsum pœnitentiâ grauandum, seuerè acriterque corripendum, dute inclementerque habendum; itaque timorem ille ingerit, à conscientiæ consulendo deterreret, & à vitæ melioris proposito dehortatur. Hi quatuor Herodis tartarei quaterniones sunt & stipatores, qui peccatorem suo in peccato detinent, & impediunt, ne qua elabatur: quatuor hi sunt venti violenti, quos olim in mari vasto depugnantes vidit Daniel, venti inquam, qui inter se depræliantur, & horrendas in peccatoris corde tempestates ac procellas cient. Illius enim cor à sacra Scriptura mari confertur; *Cor impij sicut mare feruens.* id est, cor peccatoris quatuor hisce ventis agitarum, quadruplici hac passione concussum, & hoc diabolicarum tentationum assidue pulsatum quaternione, æstuans quidam ac procellosus oceanus est. Atque hæc sunt, quæ circa primam hanc partem dicenda mihi erant, iam ad alteram descendam.

Muli pœnitentiâ in confessione imponi solitâ perhorrescentes confiteri nolunt.

Dan. 4.

Esai. 57.

Noua hac parte miraculosam D. Petri liberationem ac liberationem prosequi polliciti eramus, quam si ad imitationem prioris allegorice moraliterque exponere voluerimus, inueniemus profecto, non minus hanc ad peccatoris iustificationem, quam incarcerationis auctorem ad eiusdem ruinam interitumque fauorem. Et si enim solus Deus iustificationis & stificationis peccatoris sit auctor, secundum illa sacra Scripturæ testimonia, *Libera me de sanguinibus Deus, Deus meus,* id est, à peccatis: Et alibi: *Erue à frama Deus animam meam,*

Deus solus auctor iustificationis & stificationis peccatoris sit auctor, secundum illa sacra Scripturæ testimonia, *Libera me de sanguinibus Deus, Deus meus,* id est, à peccatis: Et alibi: *Erue à frama Deus animam meam,*

Psal. 129.

maam, & de manu canis unquam meam. & Quia apud Dominum misericordia, & copio a apud eum re temptio; multa tamen ad eam aliunde concurrunt, & magno huic operi humerum quodammodo subiciunt, operi inquam magno: nam D. Thoma testis, maximum Dei opus ipsa est peccatoris iustificatio, quæ omnia prope in sancti Petri liberatione, velut in figura concurrunt.

Ecclesia pro peccatoribus orat.

Primum, Vniuersa militans Ecclesiæ nunquam non pro peccatoribus, generatim saltem, Deum obsecrat, quemadmodum hic dicitur pro Petro vincto nocte dieque Ecclesia vniuersa preces ad Deum incessanter fudit, *Oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia pro eo*, Ecclesia namque est carissima illa ac dilectissima sponsa, quæ suis orationibus lachrymis, charitate, humilitate, aliisque modis Jesu Christi cor animumque ita vulnerat, nihil vtili negare queat, sed ad petita qualiacumque demum annuere cogatur: iuxta illud Caaricorum, *Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui*. Per magnum profecto est, tantilla re sponsam, vt oculi ictu, & tenui crine, sponsi cor vulnerare, quod armis & omni violentia fieri in aliis vix queat: vt hinc discant fideles, etiam minima ab Ecclesiæ oculis dimanante lachrymula, & minimis etiam eius ore fusis precibus, Dei cor in tantum peti, vt compassione tangatur, emolleseat, & velut inuitus ad miserendum iis, pro quibus ipsa supplicat, compellatur.

Cant. 4.

Ecclesia precibus suis cor Dei vulnerat.

Ipsa scilicet pia illa, bona & diligens mater est (Ecclesiam intelligo) quæ ad imitationem Chananæ illius, Jesu Christi aures numquam non fatigat, pro filiorum suorum in peccati captiuitate agentium, & à dæmonio misere diuexatorum liberatione supplicans. Dixit illa, *Miserere mei Domine, Fili David, filia mea male à dæmonio vexatur*. Ecclesia porro pia illa mater clamat, Domine clementer respice peccatores, fideles, filij mei grauius à peccatis diuexantur, & ab immundis spiritibus nimio opere infestantur; miserere Domine, propitius eos intueri, & misericordiam iis præsta.

Matth. 25.

Secundum, quod ad sancti Petri libera- Angelus tionem, atque inde ad generalem peccato- cultos ad ris iustificationem concurrat & coopera- peccatoris tur, Angelus custos est, qui ad peccatoris conuersio- custodiam coaseruationemque constitutus, nem alla- omni qua potest ratione illum iuuare, & borat. peccato, si in aliquod prolapsus est, edu- cere contendit, vt & sanctum Petrum ab An- gelo ex Herodis carcere eductum prodit hi- storia. Certissimum est namque Angelos salutis nostræ studiosissimos & cupidissi- mos esse, vt pote quam iisdem Deus Opti- mus Maximus credidit, & peculiarem eius ipsos rationem habere voluit, vt ex hoc Psalms erimus loco, *Angelus suis manda- uit de te, vt custodiant te in omnibus viis tuis*: id est, ante vitam, in vita, & etiam à vita, in omnibus viis, id est, terra marique, rure in vr- be, domi & foris, in omnibus viis, id est, tam in aduersis, quam in prosperis, belli & pacis tempore, in tempestate & in malacia, in omnibus viis, id est, noctu & interdiu, mane & vespere, omni denique loco, tempore & casu. Quorum verborum occasione & a se in Soliloquijs suis S. Augustinus extendit: *Di- ligunt nos, inquit, sancti Angeli Dei, ideoque magna cura adunt nobis, omnibus horis & locis, succurrentes necessitatibus nostris, & soli in discur- rentes inter nos ad Deum, gemitus nostros atque suspiria referentes ad eum, vt impetrent nobis propiti- ationem & misericordiam, ambulantes nobiscum in omnibus viis nostris, intrant & exeunt nobiscum*. Ser. 46. ad frat. in ere- mo.

Idem quoque Doctor, sed alio loco & ali- is verbis hanc rem pertractat, eamque latius deducit. Sic porro fratribus suis in eremo a- gentibus Angelorum custodiam, curam soli- tudinemque promiseris mortalibus depin- git: *Angeli sancti sunt, inquit, per quos susce- ramur, per quos in terra & mari iuuamur, per quos monte & corpore illuminamur, per quos in tribulationibus & angustiis consolamur, per quos ab infinitis frequentius liberamur, per quos & à quibus in extremis protegimur, per quos in fide olidamur, per quos à maligno spiritu defendimur*. Dicine quid elegantius, quid ad nostri consolationem efficacius, aut ad Angelorum honorem commendandum poten- tius queat.

Jacob

Psal. 90.

Di. Cap. 17.

Angeli- spiria referentes ad eum, vt impetrent nobis propiti- ationem & misericordiam, ambulantes nobiscum in omnibus viis nostris, intrant & exeunt nobiscum. Ser. 46. ad frat. in ere- mo.

Mirabiles effectus Angelorū in hominū custodia.

Jacob è Mesopotamia redux hæc omnia figurate & in mysterio conspexit, dum nimirum prodigiosam illam scalam intrueret, per quam sine intermissione & assidue Angelorum pluri hinc descendebant, illinc rursum alii ascendebant, vti in libro Genesios refertur, *Vidit scalam, Angelosque ascendentes & descendentes.* In quæ verba hanc pius Bernardus paraphrasin producit. *Nunquid sedentem quempiam vestigantem vidit ce te non, quæ non habemus hanc manentem civitatem, nec futuram adhuc possidemus, sed inquirimus, & ut eam consequamur, & in illa eis similes simus, Angeli summo studio ac diligentia ascendunt, ac descendunt.*

Ad propositum est quædam Diui Hieronymi Psalmo 13. lectio: Nam quo loco vulgata editio præfert, *Immittet Angelos Dominus in circuitu timentium eum*: ipse legit ex Hebræo, *Circumdat Angelus Domini in gyro timentes eum.* Alii vero sic interpretantur, *Castrametatur Angelus Domini in circuitu timentium eum.* Quod re ipsa, & ad oculum seruo suo Elisæus Propheta, ob oppidum, in quo figurata, quæ tum cominorabatur, à copiis Syriacis oblesclatatur, sione circumcinctum trepidati & expalliant ostendit. Orante namque Propheta, oculos seruo Dominus aperuit, quibus apertis vidit haud procul inde montem vicinum equis & ignitis circumquaque curribus circumsepum, Elisæo auxiliari paratis, si forte hostes oblesionem premerent & oppidanos vrgerent acrius, quæ omnia Angelorum fiebant adminiculo; vt hinc eadem opera manifestum fieret, quam sollicitè pro nobis Angelilaborent, quantam salutis nostræ curam gerant, quo ad hominum conseruationem cooperentur modo.

Sanctorum Angelorum singularis cura, & admirabilis quædam Dei prouidentia, quæ id hunc potissimum instigantur, euidenter ex illis Canticorum verbis colligitur: *En lectu um Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi, & sensu curæque ensis super semur suum propter timores nocturnos.* Lætilus ille regius, in quo Salomon noster quiescit & dormit, animam in isti haud dubie repræsentat: in illa siquidem cœlestis ille sponsus sua-

uiter quiescit, cuius nimirum delitiæ sunt esse cum filiis hominum, vti de se ipse testatur. *Excubiæ autem & vigiles illi fortes, sancti sunt Angeli, vt colligere est ex illo salmi loco, Benedicite Domino Angeli eius, potentes Psal. 02. virtute faciente, virbum illius.*

Opem hanc & sollicitam Angelorum pro mortalibus curam, auxiliumque in omnibus rebus nostris, mirifice de prædicat sapiens, cordata & admirabilis illa Iudith. Ita porro loquitur, *Viuus Dominus, quoniam custodiuit me Angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc reuertentem: & Angelorū non permisit me. Dominus ancillam suam coinquinari.*

Verè ergo, vti colligere licet è iam dictis, Ecclesia simul & Angeli ad peccatoris liberationem iustificationemque concurrunt, & allaborant, quemadmodum ad sancti Petri è eacere educationem Angelus eius est cooperatus: fatendum tamen ac dicendū, Deum veriusque rei solum & auctorem esse & causam primariam. De peccatoris siquidem sanctificatione ac iustificatione res est quam certissima. Testem omni exceptione maiorē habemus Patrem dicentem, *In Deo salutare meum, & gloria mea: Deus auxilium meum, & spes mea in Deo est.* & alio in Psalmo, *Leuauit oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi, auxilium meum à Domino.*

Veritatem item hanc perspectam habebat sapiens illa Esther: in ardenti namque & humili oratione sua alium præter solum Deum conseruationis suæ auctorem, salutis causam, & omnis spei basim non agnoscit, orantem audire vultis? hæc eius orationis sunt verba, *Nos autem libera in manu tua, & adiuua ancillam tuam, nullum aliud auxilium habentem nisi te Domine.* Ipsemet Dominus etiam rem ad amissim ita se habere apud Prophetam testatur: sic namque de se Israeli loquitur, *In me tantum auxilium tuum,* quasi diceret, Noueris peccator ab alio te præter me saluari non posse, in mei solius manu situm auxilium tuum, quæ propter alia te sperare nefas est. Denique quidquid in miraculo s. Petri liberatione peractum est, in peccatoris iustificatione habere etiam locum solet.

Gen. 28.

Psal. 13.

Reg. 6.

Figura,

quam sine

salutis no-

stræ angeli

studiosi.

Gen. 3.

Insignis

moralitas.

Psal. 02.

Iudith. 13.

Iudithæ de!

Angelorū

ope verba.

quinari.

Deus solus

auctor iu-

stificatio-

nis pecca-

toris.

Psal. 01.

Psal. 110.

Esth. 14.

Osea 15.

Vt rem ita se habere utrimque videmus, & paria in vtraque petagi, primo noverimus oportet, lumen per carceris caliginem subito emicuisse, & horrendas illas tenebras discussisse, *Lux en refulsit in habitaculo*, id est, in carcere, in quo Apostolorum Princeps victus tenebatur. Ita dum peccator è captiuitate & carcere peccati soluitur, quod iustificari dicimus, internum conscientiae lumen semper praecedat necesse est, id est, quamdam gratiae praevientis faciem, quo interiora illuminantur, cor irradiatur, peccatori oculi aperiuntur, adeo ut eius adminiculo & claritate iniquitatum suarum horrorem agnoscat, obtinendam veniam & impetrandam misericordiae rationes excogitet.

Vt primum, quod in totius univrsi fabrica condidit Deus, ipsa fuit lux, *Dixit fit lux, & facta est lux*: ita in peccatoris iustificatione, quae secunda velut creatio est, primo omnium producit lux, ac lumen gratiae infunditur. David ut peccator hoc agnosceret propterea sic Deum obtestatur, *Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte*. oculos referari ac recludi petit, non corporeos (neque enim caecutiebatur) sed animae & internos, eo quod peccati nox terra eos caligine tenebrisque oppleuerat. Et sane hoc in sensu alibi exclamat, *Domine Deus meus illumina tenebras meas*, &c. quasi diceret: Primum quod peccatori malum peccatum creat, est solem obtenebrare, rationem tollere, tenebrasque ubiuis circumfundere, ita etiam prima gratiae origo & effectus est diem inducere, fenestras aperire, lumen afferre. Atque hanc ob causam peccatum etiam nocti tenebrisque, gratia autem diei ac lumini aequiparari consuevit.

Hinc Regius Propheta eum de seipso locutus esset, de alijs loquens, hoc illis consilium dedit, vtilissimum sane ac prudentissimum: *Vanum est vobis ante lucem surgere*. Verba haec aenigmatica & obscura, sed insigne includunt mysterium. Dicere porro vult, peccatores, ubi semel in peccati abyssos praecipitastis, inque terram illius voraginem prolapsi estis, erratis, si inde egredi, & ad iustificationem peruenire vos posse ante putatis, quam lux ex alto vos praeveniat, & primae

gratiae, quam excitantem appellamus, sol in animis vestris exoriatur.

Quod ut melius intelligatis, praesupponendum est, tantam esse peccati nequitiam, ut eo peccantium mentes excaecentur, & quocumque loco reperiantur, eo semper nox ac tenebrae proxime sequantur: adeo ut quo peccator delinquit momento, eodem spiritus & rationis oculos, id est, animae amittat, veroque intelligentiae lumine spoliatur, iuxta illum damnatorum apud inferos clamorem expostulationemque apud Sapientem, *Sol intelligentiae cognitionisque non est ortus nobis, nec animae nostrae oculis, mensurae nostrae perpetuum luminis passus deliquimus est*, sed per gratiam peccatoribus lux exoritur, aurora inquam illa gratissima: ac tum accommodari illis hoc Prophetico queat, *Habitantibus in regione umbrae mortis, lux oritur a se*, id est, verbo ut dicam. Qui in peccati tenebris agebant, quae vera animae mors est, lumen gratiae superuenientis conspexerunt.

Figura huius rei esto pius ille senex Tobias. Hic cum hirundinorum stercorem in oculos delapsu lumen amisisset, & penitus caecutiret, ac felle piscis exenterati visus illiusset, visum amissum recuperavit. Omnes medulae huius prodigiosae circumstantiae insigne denotabant mysterium, peccatorem videlicet rerum temporalium sordibus ac stercore (quas foedo hoc titulo Apostolus decorat, *Omnia arbitror ut stercorea*) vel potius turpibus sordarum delectationum è peccato manantium inquinamentis & illuvie excaecatum, felle piscis exenterati confestim illuminari, dum se non tam delectationem peccato forissecus adhaerentem, quam amarum ponarum sempiternarum & suppliciorum nullo finiendorum auro, quae in caput suum peccando accersit, sed ad animum aduocat.

Secundo, dicitur Angelus caelo delapsus, **VI** Perrum in carcere, medios inter latrones Angelus dormitantem excitaturus, eius latus terigisse. Per quem tactum motus quidam interior tangit, ut caelo veniens, & à diuina proficiscens dextera exci- **Apoc. 7.** *Eccesse ad ostium, & pulso*. Deum ad cordis nostri

Psal. 12.

Psal. 17.
Primum
peccati
malum ra-
tionem quod
fufcet.

Psal. 126.

Tob. 10.

Phil. 3.

nostri ianuam consistere, & pulsare, vt audir-
etur, metaphorice locutiones sunt, qui-
bus occultæ Dei inspirationes, mores interni,
& cordis pulsationes, quibus gratiæ suæ iter
& aditum parer, nosque in vitiorum nostro-
rum carcere dormitantes excitet, intelligun-
tur. Postquam enim palpebras Deus reclu-
sit, & peccatoribus lumen iam infudit, cuius
splendore culparum caliginem agnoscant,
hinc dolorum sensum, contritionem, & in-
ternam scelerum displicentiam immittit, qua
velut in corde tacti & percussis, è somno ob-
litionis Dei expergescunt, dolentque tam
benignum se offendisse Dominum, pœnitent-
que illos tanto cum contemptu & iniustitia
illius maiestatem ad iracundiam prouo-
casse.

In huius rei figuram facit, quod de Elia in
tertio Regum libro legimus; hic igitur sub
vmbra iuniperi dormiens ab Angelo è som-
nis est excitatus, *Proiecitque se, & obdormiuit
in vmbra iuniperi, & ecce Angelus Domini teti-
git eum, & dixit illi, surge & comede.* Ita etiam
peccator sub siluestrium voluptatum ac de-
lectationum è peccato orientium vmbra sua-
uissime stertens à Deo, vel Angelis vel per
motus internos, vel per inspirationes occul-
tas excitatur.

Obseruemus hic necessum est, varia pec-
cantium esse genera, vt & dormientium va-
ria sunt. Dormientium alii leuiter dormiunt,
& ad minimum excitantur strepitum alii al-
tius stertunt, & antequam expergescantur,
pulsari trahique debent, denique alii tam
profundo tenentur sopore, vt violenter per-
cutiendi sunt, & vi facta è lecto trahendi. Ad
eundem plane modum inter peccatores alii
ad solam prædicationis vocem excitantur, alii
correctionibus, obiurgationibus, ac com-
minationibus pulsari debent, alii demum vt
expergesciant, (adéo enim peccatorum som-
no ac lethargo profunde adobruti sunt) tri-
bulationibus, aduersis aliisque à diuina dex-
tra immixtis flagellis ferendi sunt.

In quam rem in Moralibus scribens san-
ctus Gregorius ait: *Impiorum oculos culpa
claudit, sed ad extremum pena aperit.* Didice-
rat hoc ab Isaia scribente capite vigesimo o-

ctauo: *So'a vexatio intellectum dabit audiuui,*
quasi diceret, peccatum consopit peccato-
rem, eiusque palpebras in somnum trahit, sed
pœna eum suscitatur, & oculos aperit. Quibus
accedens eloquentiæ Græcæ torrent Chry-
sostomus, hoc suum adfert symbolum, *Ni-
hil sic peccata in memoriam reuocare consuevit,
& pœna e' castigatio,* quæ ob eadem immit-
titur.

Exemplo & argumento fiat fratres Iose-
phi: cum enim in innoxii vitam omnes con-
spirassent, post multorum demum annorum
euolutionem in carcerem Ægyptium con-
iecti, veriti ne capite lærent, & vitæ disci-
men ob præteritas noxas adirent, statim in-
mentem reuocarunt pristinum illud com-
missum in fratrem facinus, ac secum ipsi
dixerunt, *Merito hac patimur, quia peccauimus
in fratrem nostrum Ioseph,* quem in Ægypto
vendidimus, peccata nostra iunt, quæ affli-
ctiones nobis has causantur & procellas.
Hinc ergo vobiscum dispicite, quomodo ad-
uersis & immixtis plagis è somno scelerum
peccatores excitentur, vt Angeli pulsu
tactuque Petrus dormiens in carcere exci-
tatur.

Tertio, historiæ textus habet, Angelum
Petro dixisse excitato, *Surge velociter.* Vnde
discimus, & res ipsa docet, prompte celeri-
terque post peccati ruinam nobis surgendū,
& è cœno vitiorum, in quod incidimus, sine
vlla dilutione, nulla indulta requie egredi-
endum. Consultit illis hoc pacto Sapiens, *Non
zardes conuerti ad Dominum, & non differas de-
die in diem: subito enim veniet ira eius. & in tem-
pore vindictæ disperdet te.*

Huc faciunt S. Augustini verba ad Fra-
tres in Eremito, *Promisit Deus veniam peniten-
ti, sed non promisit vsque in crastinum differen-
ti.* In penitendo namque dilatio est noxia,
& celeritas nimio pete laudabilis. Quapro-
pter peccatoribus probe consultit Psalter, vt
quam celerissime è peccati volutabro exsili-
ant, *Conuertantur,* inquit, *& erubescant valde
velociter,* & summa diligentia. Consilium
hoc regium bimembre est, & duo includit,
primo promptam velocemque conuersionem
deinde pudorem & confusionem, quæ eam se-
qui

Mus in-
muntin pec-
cator ad
ram è pec-
cator exci-
tatum.

184.19.

Dormien-
tium diuer-
sas colla-
tium pec-
catorum di-
stinate.

us
vt
ci-

184.29.

Hom. 3.

Gen. 42.

Afflictio-
nes pecca-
tores sopi-
tos excitant.

Ecl. 5.
Conuersio
non est diffe-
terenda.

Ser. 30.

psal. 6.

Conuersio-
ne peccato-
ris semper.

debet erubescencia sequi.

qui debet. Deccator enim non modo peccato faciem debet obuertere, & ad Deum conuertere, sed etiam erubescere, & cum pudore & verecundia ad eum accedere. Duæ hæc semper in diuidui esse debent comites, & nunquam à se mutuo distungi: conuersio enim pudoris expers, præsumptio potius quædam est, vel effrons impudentia, quam sincera contritio aut pœnitentia.

B. Apostolus Petrus verum huius rei nobis, etsi in figura exemplum dedit, præiuitque quo in hac re gerere nos oporteat modo. Ab Angelo namque expergefactus, iussusque confestim surgere, statim surrexit, carcere egressus est, portam petransijt ferream ianque se in libertatem assertum cernens, oculis in cœlum sublatis, præstrepore exclamauit, *Nunc scio vere, quia misit Dominus Angelum suum, & e ipuis me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis ista laorum*: alludens ad hæc Psalmistæ verba, *in hoc cognoui, quoniam voluisti me, quoniam non gaudebit inimicus meus super me*. Herodes scilicet super morte mea, nec de me velut victor trophæa ciiget.

17 Psal. 40.

Videtur hæc eadem verba rursus mutaturus Apostolus ab eodem Psalmista, sed alibi dicente, *Saluum me fecit, quoniam voluit me*. quoniam suum hoc pacto erga me amorem patefacere voluit. Ita eodem sensu Apostolus noster Deum misisse ait Angelum suum, & ab Herodis tyrannide omnique aduersariorum suorum expectatione, mortem, interitum, exitiumque suum spectantium liberasse. Videbantur porro hoc illi modo insultasse aduersarij, dicendo: *Sperauit in Domino, eripiat eum, saluum faciat eum, quoniam vult eum*. Et ita reuera factum est, vt in ipso illud Paramiographi locum haberet, *Iustus de angustia liberatus est*, & in tuto collocatus, cum ad extremum redacta omnia videbantur.

17 Psal. 19.

17 Psal. 27.

Proverb. 31.

Hæc igitur est, Auditores, vniuersa captiuitatis, carceris, & admirabilis liberationis & vinculis beatissimi Apostolorum Principis series & filum. Hinc discatis licet sexcenta documenta, sexcentos haurians conceptus, consolationum mare, & miraculorum illudem. Disceite inquam, quomodo summi Dei amici & perfamiliares ab affli-

ctionibus, & aduersis minime sint immunes, vt illustrissimi Ecclesiæ Præsules persecutionibus non minus alijs exagitantur: vt balenæ ac pisces maiores in amaritudinum falsedine viuant & enantent. Eadem quoque opera videte, quomodo mundus nouos semper Herodes emittat, qui Apostolos in vincula coniciant, quomodo tyranni discipulos Christi in ergastula compingant, vti iusti ferro grauentur, & velut malefici ac rei ad munditribunalia pertrahantur. Insuper considerate, quomodo afflicti & exagitati Deus semper succurrat, infontium patrocinium suscipiat, consilia impiorum dissipet, Angelos ad soluendos victos submitat, suamque ibi exercat potentiam, vbi humana non suppetunt auxilia. Hæc cogitate, hæc mente animoque voluite, Deum laudate, eique gratias agite, & lætam ob lætam vicarij leu Christi & Principis Apostolorum liberationem epinicion canite.

Nec immerito sane, Domine, totius vniuersi Redemptor; atq; hanc etiam ob causam festiuo cultu & religione rei huius memoriâ orbis Christianus celebrat, & Ecclesia post effusas in capitis sui incarceratione lachrymas, lætitiâ & plausum præfert, audito eum iam de carcere liberatum. Tu ò magne animarum nostrarum Deus, afflictionum in caput tuorum procellas aduocas, & cum tibi placet, eas iterum submoues, tu ad ima barathra, & ad inferos vsque discipulos tuos deducis, & vbi lubuerit, inde reducis, tu ferocia Herodis molimina explodis, tu persecutiones in fumos cogis euanescere, tu lumen tetro in carcere oriri iubes, tu portas æreas confringis, tu exarmata vigilum ac satellitum custodia potenti manu victos educis, & mundi potentia victor insultas. Tu in omni consilio tuo, magne Deus, afflictos semper consolaris, persecutionibus exagitatos iuuas, pauperes recreas, & imbecillis robur animumque suppeditas. Tu Deus omnipotens, & penitus admirabilis, vbi vires nostræ deficiunt & humana, miracula operaris, vbi natura debilis est & languet, gratia vt præualeat, facis, vbi res extrema & restimulantur, numquam in tempore oportunum denegas auxilium, cum Petri in carcere gemunt

munt ferro onusti, tunc cœlestes auxiliatores submittis & Angelos. Hem! quam es in consilijs sapiens, in auxilio promptus, in promissis fidelis, in consolationibus liberalis, in operibus ac mirabilibus tuis incomprehensibilis! Nefas erat eum, qui vt alios solueret, destinatus erat, in Herodiano carcere vincitum ligatumque remanere: rationi minime consentaneum erat, vt qui in aquis seruatus erat, & vndis sospes inambularat, in continenti tutus non esset, & in truculenti carceribus tyranni vitæ periculum adiret. Hæc mirabilium tuorum sunt opera, & potentia tuæ effectus, hinc honor, gloria, salus & benedictio tibi in æternum, hic ab hominibus, & in cœlo ab Angelicis spiritibus æterna beatitudine perfruentibus, decantetur, ad quam ingenuus nos Pater, & vnigenitus eiusdem Filius, atque ab vtroque procedens Spiritus S. deducere dignetur. Amen.

IN FESTO S. LAURENTII
MARTYRIS.

Partitio.

1. De martyrij præstantia.
2. De eiusdem elegijs.
3. De Martyris Laurentij martyrio speciatim.
4. De eiusdem in tormentis perferendis constantia.

*Nisi granum frumenti cadens in terram
mortuum fuerit. &c. Ioan. 12.*

FIGURA.

Veteri sacrificiorum lege cautum apud Iudeos erat, vt, si quando avis, vt turtur aut columba, Deo offerenda esset, in altari eadem subiecto igne cremaretur, & hæc victima holocaustum dicebatur, eratque suauissimi odoris sacrificium, Deoque quam acceptissimum. In figurâ ac ritus huius complementum videre hodie, vs in lege Evangelica, sanctus Laurentius velut atis quædam cœle-

Bessai tom. 3. de Sanctis.

stis, Deo jamjam immolandus, non in ara, sed in craticula subiecto igne collocetur, viuus concremetur, & grauissimi coram Deo cœli fideliumque omnium Domino odoris fiat holocaustum. Hac de re hodie verba faciam, hoc hodie vniuersa Ecclesia Catholica summa religionis cultusque significatione admiratur, hoc item martyrium illud est, cui par non vidit orbis, quod cœlum iuxta ac terram in admirationem rapit, quod vt decurrere atque intelligere mereamur, ad Spiritum Paraclitum confugiamus, eiusque auxilium supplices inuocemus & gratiam, sed Deiparam, aduocata nostra ac patrona vt hic sit, adhibeamus, eamque ob causam cum Angelo Gabriele ipsam salutemus.

AVE MARIA.

Inter sexcenta mysteria & magnitudine eximia & profunditate magna, quæ in Canticorum scripijs archiujsq; recondita latent, non postremum, meo quidem iudicio, locum obrinet aureum illud Salomonis Regis reclinatorium, vel cœnaculum, cuius ascensus & gradus erat purpureus, ac rubicundus. Per reclinatorium hoc vel cœnaculum designari non inconuenienter queat cœlū ipsum, Dei palatium, illustre Sanctorum omnium refectorium, & gloriæ cœlestis locus, ad quæ inter alias vias, per mortem potissimum & martyrium, velut per cruentum ascensum, & gradus purpureos aditus patet. S. Hieronym. inter alios hoc exponit modo, dum suis in Ezechielem commentarijs scribit, *Ascensum ha: et purpureum, quia maxima multitudo fidelium in exordio nascentis Ecclesie per martyrij sanguinem peruenit ad regnum.*

Eandem, opinor, ob causam in prouerbij de Ecclesia sub schemate nempe illustris cuiusdam matronæ, dictum est, eius *indumentum esse byssum & purpuram*: vt bysso quidem candida eius signaretur innocentia, purpureo vero & coccineo colore tribulationes eius & martyria. Ven. Bedæ hæc ipsa eadem plane ratione verba exposuit, quem loquen-

ppp

rem

I.

*In Ez. ech. li.
1. hom 11.
Martyrium
gradus ad
gloriam
cœlestem.
Prou 31.*

*Bedæ in
Cant. c. 3.*